

למורה:

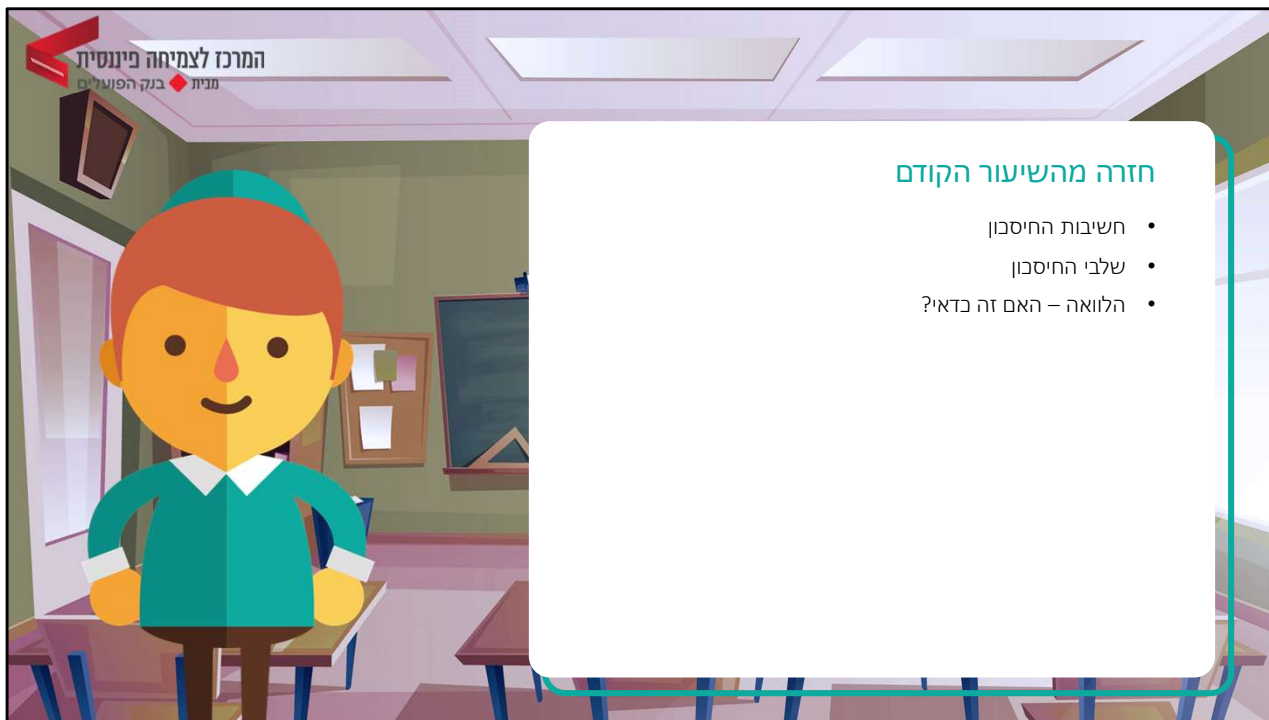
זהו שיעור מס' 7 בתכנית "חינוך לאחריות" המיועד לכיתות ז'-ח'. מיקום השיעור ברצף הלמידה: שיעור שביעי בתכנית, תחת חטיבת "העבודה הראשונה שלי": אחרי שיעור מס' 6- 'אני מתכנן לקנות מחשב חדש' ולפני שיעור מס' 8 'חובות וזכויות של נוער עובד'. עדיף לסדר את הכיתה בצורת ח' בשביל שיהיה מקום לפעילויות השונות במהלך השיעור.

נושאי השיעור:

- למה ואיך כדאי לחסוך
- הלזואה – האם זה כדאי

ציוד נדרש לשיעור:

- להצגת המצגת: מחשב עם חיבור לאינטרנט, מקרן, רמקולים (מומלץ- להקרנת סרטון)
- נספח א' המצורף למצגת זו בנפרד.
- נספח ב' המצורף למצגת זו בנפרד.
- נספח ג' שקף 13- נספח עבודה בזוגות

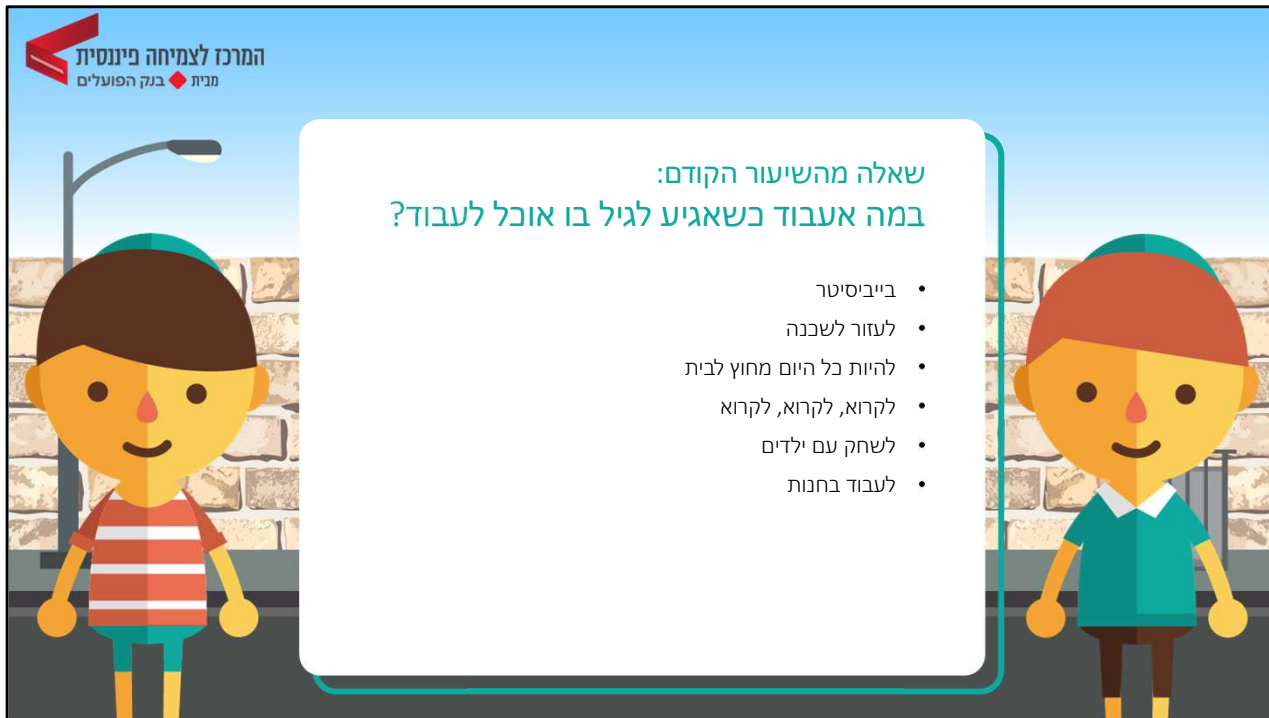
למורה (2 דק')

בצעי חזרה על השיעור הקודם. **אמרי:** השיעור הקודם היה השיעור השישי שלנו: דיברנו על חיסכון למען הגשמת מטרה ועל החשיבות שלו. **שאלי:** מישהו רוצה להזכיר לנו מהו חיסכון ולמה הוא חשוב? **אספי** תשובות.

הוסיפי- לאחר מכן כל אחד עבד עם דף העבודה האישי שלו ועברנו את שלושת שלבי החיסכון- בחירת יעד, קיבעת סכום קבוע ומיקום החיסכון ולבסוף ביצוע מעקב אחרי החיסכון עד למימוש.

שאלי: בסוף השיעור דברנו על הלואה. מישהו רוצה להסביר למה עדיף לחסוך לפני לקיחת הלואה, אם ניתן?

שאלי לבסוף: האם יש משהו לא מובן מהשיעור הקודם?

שאלה מהשיעור הקודם:
במה אעבוד כשאגיע לגיל בו אוכל לעבוד?

- בייביסיטר
- לעזור לשכנה
- להיות כל היום מחוץ לבית
- לקרוא, לקרוא, לקרוא
- לשחק עם ילדים
- לעבוד בחנות

למורה: (6 דקות)

שאלי את התלמידים: בסוף השיעור הקודם הצגתי בפניכם את השאלה- במה תעבדו כשתגיעו לגיל החוקי לעבודה?
אספי תשובות ו**אמרי**: בשיעור זה אנו נעסוק באפשרויות תעסוקה לבני נוער, בשכר מינימום ואיך קוראים תלוש משכורת.

פעילות- יריד תעסוקה

מטרת הפעילות: התלמידים ייחשפו לעבודות שיכולות להתאים להם, בהתאם למה שהם אוהבים לעשות

ציוד נדרש: נספח א', ניילוניות (שמרדפים)

הכנה מוקדמת: יש לתלות ברחבי הכיתה את שמות הפעילויות בנפרד ושקית לכל פעילות שמכילה פתקים עם רשימה של העבודות המתאימות לה.

מהלך הפעילות: התלמידים יתנסו במעיין "יריד תעסוקה" בכיתה, שיעזור להם למצוא את העבודה שמתאימה לאישיות שלהם ולדברים שהם אוהבים לעשות. בקשי מהתלמידים לבחון את רשימת הפעילויות שנמצאת על הלוח ולחשוב למה הם מתחברים. לאחר מכן, התלמידים יסתובבו בכיתה ובהתאם לפעילות שמתאימה להם, ייקחו מתוך השקית המתאימה רשימה של עבודות אפשריות המתאימות לפעילות זו. הקדישי לבחירת העבודות בכיתה 4 דק'

בסוף הפעילות **רכזי** את הכיתה בחזרה למקומות ו**שאלי**:

- מישהו רוצה לשתף אילו עבודות הוא מצא שמתאימות לו?
- האם למישהו יש רעיונות נוספים לעבודות שיכולות להתאים לבני נוער?

למורה: (3 דק')

- אמרי:** אז אחרי שהחלטתם בערך מה מתאים לכם, איך מתחילים בחיפוש עבודה? מציאת עבודה היא אינה משימה פשוטה. בחופשת הקיץ האפשרויות לבני נוער הן מגוונות יותר:
- **מעגל משפחתי:** התחילו בהתייעצות עם ההורים ועם בני המשפחה. בני המשפחה שלכם מכירים אנשים רבים שדרכם תוכלו לקבל רעיון או שניים לעבודה. ייתכן שיש לכם בני המשפחה שעובדים במקום שמעסיק במהלך החופשה, את ילדי העובדים.
  - **בשכונה יש תמיד עבודה:** בדקו אצל השכנים אם מעוניינים בעזרה: שטיפת מכוניות, גינון או עבודות בית פשוטות, טיפול בכלב או בחתול בזמן יציאתם לחופשה ושמירה על הילדים.
  - **עסקים באזור:** בעלי חנויות, המכולות ובתי הקפה בסביבת המגורים שלכם, ישמחו לעוד זוג ידיים חרוצות.

למה שכר המינימום
לבני נוער נמוך יותר
משכר המינימום
למבוגרים?

שכר המינימום

שכר מינימום הוא התשלום החוקי הנמוך ביותר שמעסיק רשאי לשלם לנער המועסק על-ידו. המעסיק מחויב לשלם את שכר המינימום לפי החוק, גם אם הנער מוכן לעבוד בשכר נמוך יותר.

שכר לשעה	שכר חודשי	אחוז משכר מינימום למבוגר	גיל
21.45 ש"ח	3,710 ש"ח	70%	עד 16
22.98 ש"ח	3,975 ש"ח	75%	עד 17
25.43 ש"ח	4,399 ש"ח	83%	עד 18

* נתונים נכונים לשנת 2019

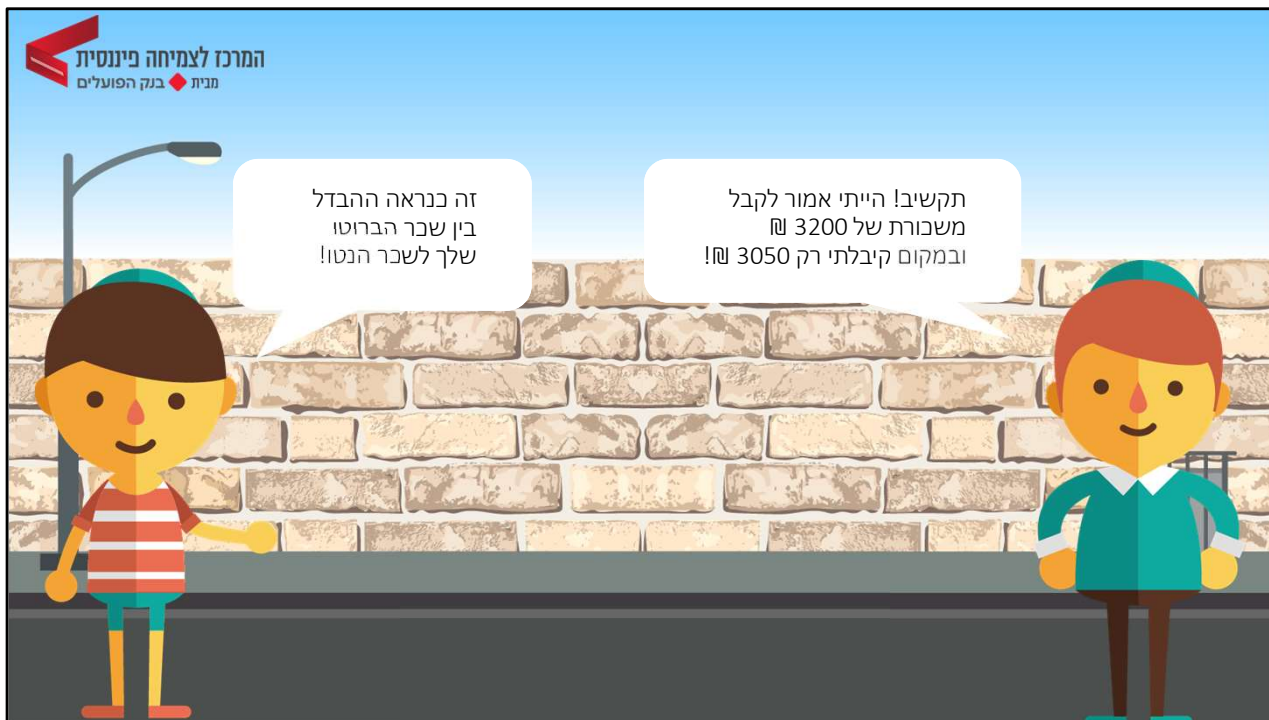
למורה: (6 דק')

אמרי: כל הכבוד, מצאתם את העבודה הראשונה שלכם!

ישנן זכויות רבות שמגיעות לכם בתור עובדים בכלל ובתור בני נוער עובדים בפרט. בשיעור הבא נצלול יותר לעומק ונכיר את הזכויות הללו, אבל דבר אחד חשוב שעליכם לדעת עוד לפני שתתחילו לעבוד וזהו השכר שלכם.

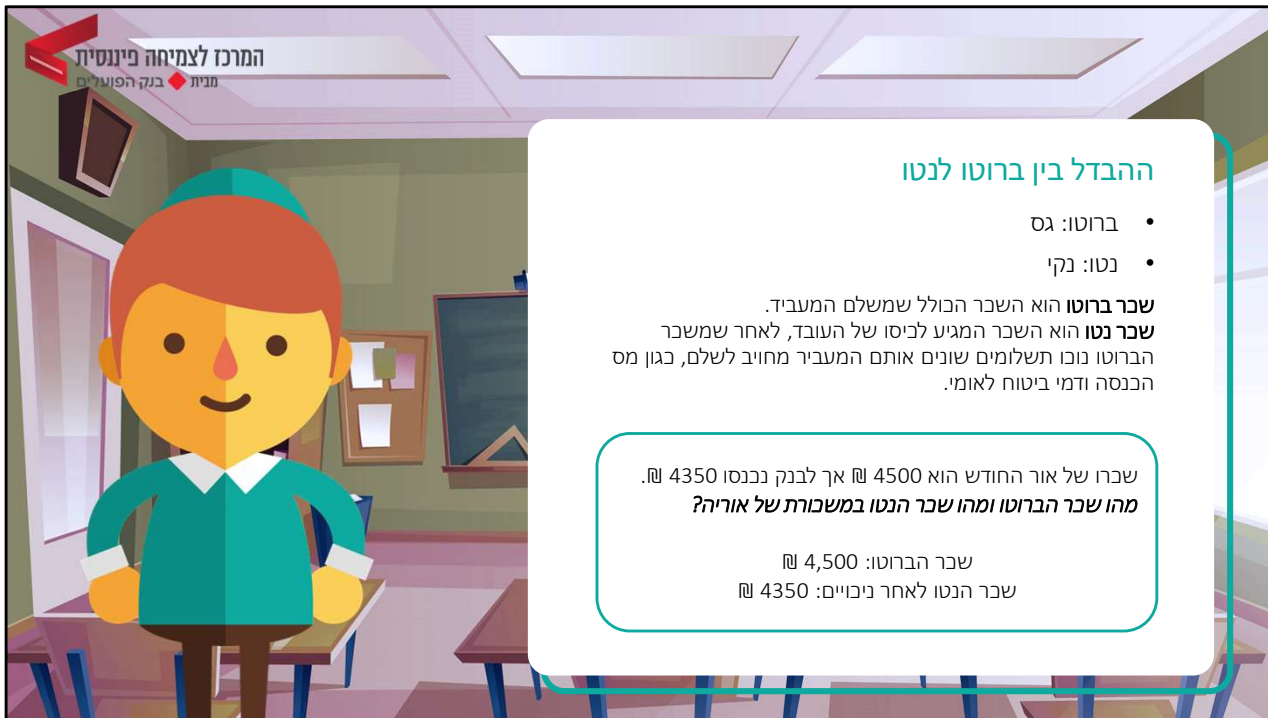
במדינת ישראל ישנו חוק "שכר המינימום". שכר מינימום הוא התשלום החוקי הנמוך ביותר שמעסיק רשאי לשלם לאדם המועסק על-ידו. המעסיק מחויב לשלם את שכר המינימום לפי החוק (גם אם האדם לעבוד בשכר נמוך יותר). כמובן שמעסיקים רשאים לשלם לבני הנוער שכר גבוה יותר משכר מינימום. שכר המינימום לבני נוער נמוך מזה של המבוגר. **הציגי והסבירי** את טבלת השכר.

שאלי: למה לדעתכם שכר המינימום לבני נוער נמוך יותר? מה טוב בזה? **אספי** תשובות **והסבירי:** אם שכר המינימום של בני נוער ושל מבוגרים יהיה זהה, מעסיקים יעדיפו לשלם למבוגרים בעלי ניסיון רב יותר, אשר ניתן לסמוך עליהם יותר. שכר מינימום נמוך יותר לבני נוער נותן תמריץ למעסיקים להעסיק גם בני נוער מאחר והדבר משתלם להם יותר.

למורה:

חשפי והקריאי את הבועיות בשקף
שאלי: מישוה יודע מה ההבדל בין ברוטו לנטו? אספי תשובות והמשיכי לשקף הבא

למורה: (5 דק')

הסבירי: ברוטו, נטו וטרה הם שלושה מושגים הבאים להבדיל בין חלקו העיקרי, המועיל, של חפץ, ובין חלקים הנספחים אליו. מתקיים: ברוטו = נטו + טרה. מקורן של שלוש המילים הוא באיטלקית: brutto- גס, netto- נקי, tara- ניכוי.

דוגמא לכך ביומיום: משקל ברוטו של מוצר הוא המשקל כולל האריזה, משקל נטו הוא המשקל של המוצר עצמו (הוא החלק המביא תועלת לצרכן), ומשקל טרה הוא משקל האריזה. בקופסאות שימורים למשל, המשקל טרה כולל גם את הנוזל שבתוכו נמצא המזון המשומר, כך שהמשקל נטו הוא משקל המזון הנאכל. משקל נטו קרוי גם משקל נקי.

בהקשר שלנו, שכר ברוטו הוא השכר הכולל שמשלם המעביד. שכר נטו הוא השכר המגיע לכיסו של העובד, לאחר שמהשכר ברוטו נוכח ניכויי המעביד כגון מס הכנסה ודמי ביטוח לאומי. (יילמד בשקף הבא)

חשפי את הדוגמא: שכרו של אור החודש הוא 4500 ₪ אך לבנק נכנסו 4350 ₪. מהו שכר הברוטו ומהו שכר הנטו במשכורת של אור? (שכר הברוטו: 4,500 ₪, שכר הנטו לאחר ניכויים: 4350 ₪)

למורה: (7 דק')

הסבירי את ניכויי החובה מהמשכורת:

1. מס הכנסה- מס זה מוטל על ידי המדינה על כל סוג של הכנסה – בין אם מדובר בחברה/בארגון/בעסק פרטי ובין אם באדם פרטי. מס הכנסה בארץ הוא מס פרוגרסיבי – כלומר, ככל שנרוויח שכר גבוה יותר, כך אחוז המס שנשלם למדינה יהיה גבוה יותר, המס יורד לפי מדרגות מס- גם כשעוברים מדרגת מס, המס משולם רק עבור המדרגה הגבוהה. מדרגות המס מופעלות על בסיס הכנסה שנתית. מבנה זה פירושו שהמדינה גובה יותר מס מאלה המרוויחים שכר גבוה יותר, ומאידך מקלה על השכבות החלשות שמרוויחות שכר נמוך יחסית או שכר מינימום.

2. ביטוח לאומי- זהו מנגנון ביטוח ממלכתי הקיים ברוב המדינות העולם, במטרה להגן על האזרחים באופן בסיסי בנסיבות מסוימות בחיים דוגמת פיטורין, אבטלה, פגיעה בזמן העבודה, חופשת לידה, נכות וכיו"ב.

גם לדמי הביטוח הלאומי יש היבט פרוגרסיבי. בפועל כל אזרחי המדינה מקבלים את אותם שירותים מ"ביטוח לאומי", אך לא כולם משלמים עבורם סכום זהה. אלה המשתכרים פחות, משלמים פחות מבעלי ההכנסות הגבוהות ומעשירי המדינה. המשמעות היא שהחזקים מבחינה כלכלית נושאים בעיקר נטל מימון השירות הניתן לחלשים יותר מבחינה כלכלית. כל אזרחי המדינה הבוגרים (מעל גיל 18), נדרשים לשלם ביטוח לאומי באופן יחסי לשכרם, ובכך לממן את הקצבאות השונות שניתנות לכולם בגין מחלות, חופשות לידה, קצבאות ילדים ועוד.

3. דמי בריאות- במדינת ישראל יש לכל אזרח על פי חוק את הזכות להיות חבר בקופת חולים ולקבל את הטיפולים הכלולים בסל הבריאות באיכות סבירה, בזמן סביר ובמרחק סביר ממקום מגוריו. כל אחד מאתנו מפריש בכל חודש סכום יחסי לשכר עבור קבלת שירות רפואי זה.

הדגישי: אסור לנכות משכרם של בני נוער דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות! באופן עקרוני, בני נוער משלמים מס הכנסה, אך רק החל מסכום של 80,000 ₪ לשנה לנערות ו-90,000 ₪ לנערים. רוב בני הנוער לא מגיעים לסכומים אלו בשל הלימודים והמחייב אצל ההורים ולכן בפועל, כנראה שבנוסף לדמי ביטוח לאומי ובריאות, לא ינוכה לכם מהשכר גם מס הכנסה.

הוסיפי- גם כאשר תתגייסו לצבא, תהיו פטורים מתשלום הניכויים הללו, וגם חיילים משוחררים פטורים מתשלום הניכויים לכ-3 שנים לאחר השחרור, כך שבפועל, רק בעוד כעשור תצטרכו לשלם את מיסי החובה.

הרחבה למורה:

מס הכנסה הוא מס שמטילה המדינה על ההכנסה של תאגיד ושל יחיד. חוקי המס מתירים לנכות מההכנסה הוצאות שהוצאו בייצורה, כך שלמעשה המס מוטל על הרווח. בנוסף לניכויים של הוצאות המותרות בניכוי, לעיתים ניתן לקזז הפסדים משנים קודמות או לנצל פטורים. במקרה זה המס מוטל על "ההכנסה החייבת" - כלומר, הכנסה לאחר ניכויים, קיזוזים ופטורים המותרים על פי החוק. פעמים רבות זהו מס פרוגרסיבי, כלומר שיעורו עולה עם עליית ההכנסה החייבת

תלוש שכר- זה לא סינית!

תלוש שכר:

מסמך המפרט את פרטי השכר החודשי ששולם לעובד ממקום עבודתו.

תלוש שכר כולל את הפרטים הבאים:

1. פרטי העובד
2. שכר ברוטו
3. סוג הניכויים והסכום שלהם
4. שכר נטו

למורה: (3 דק')

אמרי: לאחר שהבנו מושגים בסיסיים וחשובים בנוגע לשכר שלכם, יש דבר אחד נוסף וחשוב שעליכם להכיר. בקבלת המשכורת הראשונה שלכם, עליכם לוודא שאתם מקבלים את תלוש השכר שלכם.

שאלי: מישהו יודע מהו תלוש שכר? **אספי תשובות והסבירי:**

תלוש שכר הוא מסמך המפרט את פרטי השכר החודשי ששולם לעובד ממקום עבודתו. לפי חוק הגנת השכר על המעסיק לתת לעובד את תלוש השכר עד למועד נתינת השכר עצמו.

פרטי המעביד ופרטי העובד:
שם ומס' ת.ז.
כתובת מגורים
וותק בעבודה

תשלומים ברוטו:
שכר יסוד
שעות נוספות
נסיעות

ניכויים מהשכר:
מס הכנסה
מס ביטוח לאומי
מס בריאות

שכר ברוטו ושכר נטו

היעדרויות:
חופשה, מחלה וכו'.

למורה: (4 דק')

אמרי: ישנם מבנים ועיצובים שונים לתלוש השכר אבל כולם מכילים את הפרטים הבאים :

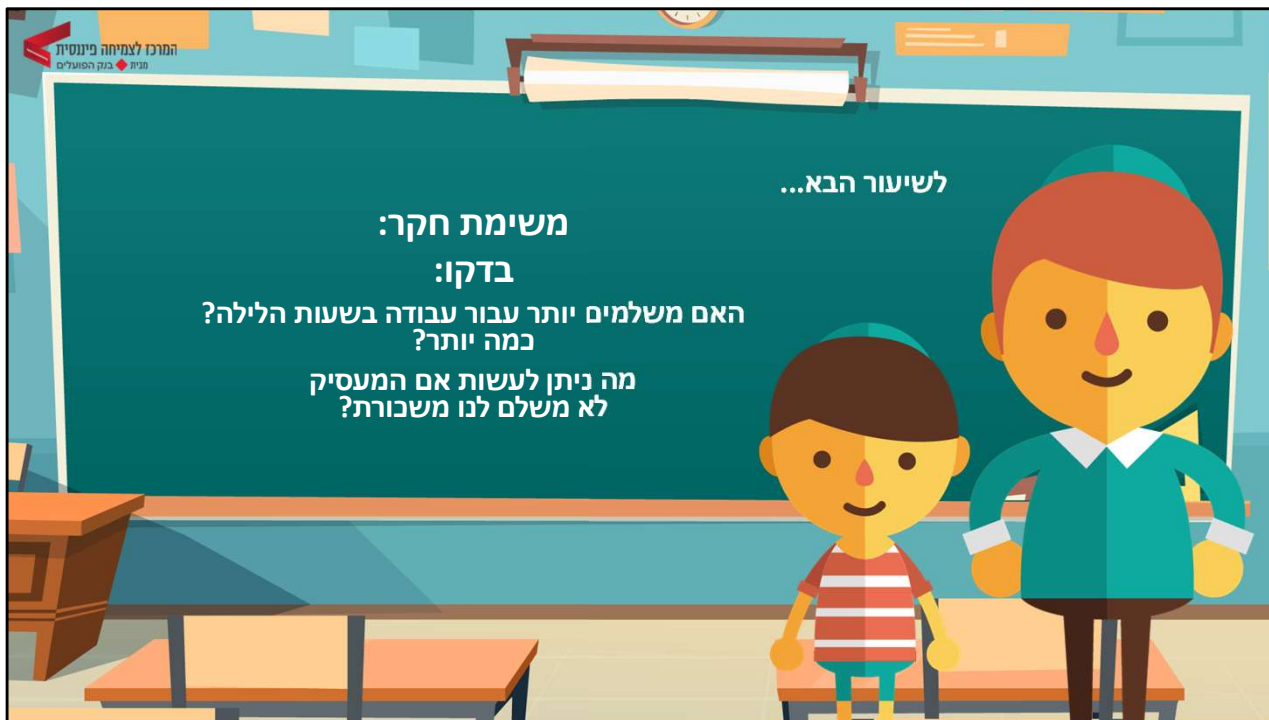
1. פרטי התלוש ופרטי העובד- בראש הדף
2. תשלומים (ברוטו)- לרוב בצד הימני של הדף
3. ניכויים (מה יורד מהברוטו)- לרוב בצד השמאלי של הדף או מתחת לתשלומים-ברוטו.
4. נטו (כמה כסף נכנס לבנק לאחר הניכויים)- לרוב בצד השמאלי התחתני של הדף.

כעת נראה תלוש לדוגמא.

הסבירי את חלקיו השונים של התלוש

למורה: (7 דק')
עבודה אישית או בזוגות:
חלקי את נספח ב' - "תלוש שכר לדוגמא" המצורף לשיעור זה.
ואת נספח העבודה- נספח ג', שקף 13

למורה: (2 דק')

סכמי את השיעור: בשיעור זה למדנו כיצד למצוא עבודה שמתאימה לנו ואיפה לחפש עבודה. בנוסף, דיברנו על מושגים חשובים שקשורים לשכר שלנו. הסברנו מהו שכר המינימום- שכר מינימלי שעל המעסיק אסור לרדת ממנו. לאחר מכן דיברנו על ההבדלים בין שכר ברוטו לשכר נטו ועל ניכויים שונים מהמשכורת. לבסוף למדנו על תלוש המשכורת ועל חלקיו השונים. **הציגי** לתלמידים את משימת החקר לשיעור הבא:

עבודה עצמית- תלוש משכורת

התבונן בתלוש המשכורת לדוגמא וענה על השאלות הבאות:

1. מה שמו של העובד? _____
2. מתי העובד החל לעבוד במקום זה? _____
3. מהי שם החברה בה העובד עובד? _____
4. מהו שכר היסוד של העובד? _____
5. לאיזה חודש תלוש השכר מיועד? _____
6. כמה שעות נוספות היו לעובד? _____
6. מהו שכר הברוטו של העובד? _____
7. כמה ניכר לעובד עבור ביטוח לאומי? _____
8. כמה ניכר לעובד עבור מס בריאות? _____
9. איזה עוד סוג של ניכוי חובה קיים בתלוש זה? _____
10. מהו שכר הנטו שקיבל העובד? _____

נספח ג'

עבודה עצמית על מבנה תלוש המשכורת.